

Svěrenský fond: dlouhodobá ochrana a správa rodinného či firemního majetku

Ve světě je svěrenský fond **rozšířeným způsobem ochrany** a správy majetku. Anglosaský svět zná tento institut (resp. jeho „dědečka“) od roku **1286**, než se později, v 16. století, na čas ukotvil v zákonech pod názvem *use of land*. Název se posléze ustálil na dnes známém anglickém *trust*.

V České republice byl ještě před několika lety neznámý. Nebylo tomu vždy tak. Podobné instituty jsme mohli zakládat za Rakouska, díky občanskému zákoníku z roku **1811**. Exoticky znějící *fideikomis* byl součástí našeho právního řádu až do prvních let Československé republiky.

Dnem 2.7.1924 byl bohužel zrušen a od té doby u nás nebylo možné založit další fondy, jen nechat „doběhnout“ a uzavřít fondy stávající. Běh dějin však dal institutu za pravdu. K jeho (znovu)zavedení došlo v současné době, a to díky občanskému zákoníku (znáte jeho zkratku NOZ?) ze dne **1.1.2014**. Tento zákon č. 89/2012 Sb. upravuje v § 1400 a násl. správu cizího majetku. Předlohu NOZu poskytl občanský zákoník kanadské provincie Québec, která má tento právní instrument úspěšně zavedený od 1. ledna 1994.

Novinkou od ledna letošního roku (2018) je povinnost každý svěrenský fond **zapsat do evidence** svěrenských fondů. Tento krok vede k vyšší transparentnosti pro účastníky. Každý fond má nově své jednoznačné označení („IČO“, zvané ovšem „IČSF“). Česká republika se tak vlastně až nyní učí s tímto instrumentem pracovat a nakládat, což to platí jak pro státní správu, ale i soukromý sektor.

Pojďme ale k tomu nejdůležitějšímu - platí, že v současné chvíli **je svěrenský fond nejvyšší a nejbezpečnější forma ochrany Vašeho majetku**. Dostáváme se tak na úroveň západních zemí.

Princip fungování

Svěrenský fond je forma správy **jakéhokoliv majetku** (hmotného/nehmotného), která se vytvoří jeho vyčleněním z vlastnictví zakladatele. Tento účelově osamostatněný majetek se stává majetkem bez právní subjektivity, **tzv. „bez vlastníka“**. Ač je těžké si to představit, svěrenský fond je pouze soubor majetku, který čistě formálně nikomu nepatří.

Má však tzv. **správce**, který má za úkol pečovat o majetek. Svěrenského správce si vybere zakladatel, nebo v některých případech jej může jmenovat i soud. Správce je povinen o majetek pečovat dle přání a požadavků zakladatele, ale zároveň s **péčí řádného hospodáře**. Za své konání je také **plně odpovědný**.

Nárok na prospěch, plnění z tohoto majetku má však výhradně určený beneficiant. Ten v souladu s konkrétními podmínkami svěrenského fondu, tzv. „statutu“, pobírá užítky, příjmy či jiné plody tohoto svěrenského fondu, ale s jeho podstatou (majetkem) nemůže žádným způsobem nakládat. Díky tomuto **je majetek chráněn** a tím může i mezigeneračně naplňovat záměry zakladatele. Beneficiant může být samozřejmě přímo určen (dcera např.) nebo obecně (určitá skupina osob).

V minulosti se charakteru svěrenských fondů blížily svou povahou tzv. nesamostatné nadace, které se však lišily tím, že přecházely do vlastnictví správce. Ve světě či u nás se svěrenský fond používá **z mnoha důvodů**, pro přehled jsou uvedeny jedny z hlavních:

1. Ochrana majetku

Svěříte-li do svěřenského fondu nemovitost, přestáváte být jejím majitelem.

Díky tomu je svěřenský fond možností, jak **ochránit majetek před exekucí** vedenou vůči zakladateli. Rovněž je nástrojem poměrně rozsáhlé **anonymizace** majetku. V případě podnikatelů, kteří ručí svým majetkem, lze takto snížit rizika spojená s neúspěchem v podnikání. Svěřenský fond je tak může být vhodným a povoleným prevenčním opatřením.

V katastru nemovitostí bude jako majitel uveden svěřenský správce s poznámkou, že se nemovitost nachází ve správě svěřenského fondu.

Praxe:

Nejen Vaše nemovitost, ale veškeré běžné účty či smlouvy, např. s plynáreny, leasingové smlouvy, pojistné smlouvy, investiční účty budou napsány na jméno a „na IČO“ svěřenského fondu, čímž se vytvoří **ochrana pro celý Váš majetek** a samozřejmě tím i jeho **anonymizace**.

2. Transfer majetku

V případě úmrtí je dědická posloupnost a kategorie **neopominutelných dědiců** jasně stanovena zákonem. V některých situacích však **není vhodné** či žádané řešit dědictví standardním postupem nebo závětí.

Příkladem je situace, kdy rodič chce z dědictví **vynechat některé z členů rodiny** (typicky některé z dětí). Je-li majetek **vyčleněn do svěřenského fondu**, pak o jeho následném rozdělení již nerozhoduje občanský zákoník a notář, ale statut svěřenského fondu, který si jeho zakladatel definuje podle svých představ.

Dalším praktickým využitím je situace, kdy zakladatel fondu chce majetek **zachovat ve svém celku** bez „rozdrobení“ mezi větší množství dědiců, protože jedině v celku může přinášet větší přínos, což je příklad firem, sbírek, pronájmů nemovitostí či investic finančních aktiv. Ve statutu fondu je možné nadefinovat, že o majetek se bude starat správce s tím, že určeným beneficiům (dědicům) bude vyplácet **například pravidelnou rentu**. Navíc vyplácení renty může být podmíněno splněním **určitých podmínek** ze strany beneficiů. Například: dovršení věku beneficianta, dovršení vzdělání beneficianta, ale fakticky jakékoliv další podmínky.

Příklad z praxe:

V praxi jsem se potkal s požadavkem klienta, kdy byl vložen finanční kapitál do fondu s tím, že bude jeho vnučce vyplácena pravidelná roční renta a při jejím odchodu do řádného důchodu jí bude vyplacena celková hodnota majetku fondu. Fond měl tedy **jasné časové určení** (nárok na řádný důchod a v případě, že by důchody byly zrušeny, dovršení věku 65 let) s postupnou výplatou renty. **Správce tedy měl za úkol** nejen vyplácet rentu, ale i zvyšovat hodnotu majetku ve fondu.

3. Anonymizace majetku

Majetek ve svěřenském fondu ztrácí vazbu na svého zakladatele. Díky tomu lze získat výhodu **anonymního vlastnictví jakéhokoliv aktiva, včetně firem**. Dobrým důvodem tak může být ochrana majetku před negativními útoky okolí (kdo zažil závist na malém městě?).

Od ledna 2018 se svěřenské fondy musí zapisovat do evidence. Ta ale neodhaluje vše. Veřejnosti je znám správce fondu, ale podstatná část informací, včetně toho, kdo fond založil, zůstává **i nadále neveřejná**. Navíc **není nikde vidět hodnota ani struktura majetku**.

Nutno podotknout, že svěřenský fond nezůstává anonymní před státem – např. soudy, finančními úřady. I majetek svěřenského fondu může podléhat exekuci, pokud například fond neplní své daňové povinnosti vůči státu.

4. Využití majetku

Svěrenský fond může být variantou i pro ty, kteří nemají vhodné dědice a chtějí svému majetku dát vyšší účel – například charitativní. Účel stanoví jeho zakladatel ještě za svého života, svěrenský fond pak vznikne až smrtí zakladatele (svěrenský fond pro případ smrti).

Ve světě jsou známy fondy s historií i několika staletí – příkladem je **Nobelova nadace**, která již přes 100 let vyplácí Nobelovy ceny. Zakladatel Alfred Nobel vložil svůj majetek do tohoto fondu a jasně definoval jeho účel.

5. Ostatní

Svěrenské fondy mají velmi široké spektrum možností využití. Jen namátkou dodejme, že mohou být například založeny také jako:

- včasná ochrana před podnikatelskými riziky
- náhrada závěti
- náhrada předmanželské smlouvy
- skrytí vlastnictví majetku před veřejností
- hmotné zabezpečení členů rodiny
- kumulace majetku
- mezigenerační transfer
- rozdělení majetku mezi společníky (vlastnické struktury firem)
- zachování anonymity struktur podniku
- charita / filantropie
- a mnoho dalšího

Pokud je vaše situace specifická a ve výše zmíněných situacích jste se „nenašel/nenašla“ – doporučuji osobní konzultaci. Dle našich zkušeností stačí obvykle cca hodinová analýza, která vám pomůže určit, zda je pro vás svěrenský fond optimální řešení.

Zbyněk Prim, DiS, EFA
Partner Trusts & Wealth Protection s.r.o.
Výkonný ředitel
Zakládající člen Komory svěrenských poradců a správců České republiky
Svěrenský správce

Tel : 728 463 839
Email : zbynek.prim@trustsandwealth.com
Web : www.trustsandwealth.com